

رویکرد برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی در مناطق دو زبانه

مونا باقچه

قریده عصره

اشاره

رویکرد یک فتح یاب در برنامه‌ی درسی است. رویکرد دیدگاه و نوع نگاهی است که از بنیان‌های فکری متأثر می‌شود. در زبان‌آموزی معمولاً بنیان‌های فکری در حوزه‌ی روان‌شناسی و زبان‌شناسی است. بر این اساس دو حوزه، تعیین کننده رویکرد در برنامه‌ی درسی است. رویکردی است می‌شود که برنامه‌ریز بتواند سمت‌سوی‌های عملی مؤلفه‌های برنامه را مشخص کند.

رویکرد برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی برای کودکان پیش‌دبستان در مناطق دو زبانه تلفیقی از چند رویکرد مطرح در آموزش زبانی دوم است؛ یعنی، تلفیقی از رویکردهای ارتباطی، درک-بینه، دشمنی-موضوعی، عاطفی-انسانی است که در این برنامه تأکید بیش‌تر بر رویکرد ارتباطی است.

منظور از رویکرد دشمنی-موضوعی این است که فعالیت‌های آموزشی در طالب‌یافت‌ها و موضوعیت‌های اجتماعی طراحی و تولید می‌شوند برای مثال، موضوعیت‌هایی از قبیل بازار، مدرسه، مزرعه و... به شکل گفتاری و دشمنی زبان در آموزش منتظر است نه به شکل نوشتاری آن. در رویکرد عاطفی-انسانی نیز بعد احترام‌گذاری به شخصیت کودکان و توجه به احساسات و عواطف آن‌ها پررنگ است. در زیر به معرفی مختصر دوتا از رویکردهای مهم می‌پردازیم.

در پیش‌نمادهای مجله، در سال گذشته، درباره‌ی هدف شماره‌ی ۹ برنامه‌ی درسی پیش‌دبستان، مصوب شورای عالی که مربوط به زبان‌آموزی کودکان مناطق فارسی زبان است، بحث شد. در آن جا به رشد، تعویب و توسعه‌ی زبان‌آموزی کودکان در سه مغلفه‌ی گوس، نفس، گفتگو کردن و خلاقیت زبانی اشاره و راهکارهایی نیز ارائه شد. از آن جا که ویژگی برنامه‌ی درسی و راه و روش‌های آموزشی برای دو مخاطب مناطق دو زبانه و فارسی‌زبان فعالیت‌هایی دارند، در چند شماره‌ی پایانی مجله در سال جاری بررسی می‌کنیم که بر برنامه‌های درسی زبان‌آموزی کودکان مناطق دو زبانه متمرکز شویم. در هر شماره به برخی از مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی در مناطق دو زبانه پرداخته می‌شود. در مغلفه‌ی حاضر، رویکرد برنامه به همراه راهکارهایی برای تولید گران‌محتوای آموزشی و مربیان محترم آن مناطق، تقدیم می‌شود.

در کسب‌ستنداری پیش‌شروط مهارت
سخن گفتن، خواندن و نوشتن است

رویکرد ارتباطی

رویکرد ارتباطی، مهم‌ترین رویکرد در برنامه‌ی زبلی آموزشی است؛ زیرا هدف این رویکرد، ایجاد توانایی برقراری ارتباط و انتقال معایم و پیام‌هایی ارسال‌کننده‌ی پیام و گیرنده‌ی آن است. بدیهی است که ارتباط یک فعالیت دوسویه بین گوینده و شنونده است؛ بنابراین، زبان آموز باید بتواند از دانش زبلی فارسی برای برقراری ارتباط با گویشور مربوط استفاده کند. در این ارتباط، کودکان باید فعال باشند و بتوانند در شرایط واقعی و طبیعی درباری موضوعات واقعی و ملموس زندگی به تعامل بپردازند؛ نظریه‌پردازان این رویکرد معتقدند که دانش‌ساحت‌ها، واژه‌ها و عبارات‌های یک زبان، به تنهایی، شکلی فلسفی یک زبلی نیست. اگرچه عدم آگاهی از کاربرد صحیح آن‌ها معنی بزرگ است ولی فلسفی صرف آن‌ها کافی نیست؛ بنابراین، این رویکرد نه تنها به آموزش توانایی زبلی توجه دارد بلکه به گسترش توانایی ارتباط در افراد نیز تأکید دارد. در این رویکرد، چهار مهارت زبلی «مفهوم است و بی در پیش‌دستان، مری هم‌تند یک راهنما و هدایت‌کننده، کودکان را برای رسیدن به توانایی ارتباطی و زبلی در دو حوزه‌ی گوش دادن و گفتن هدایت می‌کند.

در این رویکرد، تصحیح مویه موی خطاهای زبلی آموزشی درست نیست. براین اساس، مری از خطاهای زبلی که کودکان در گفتار خود تولید می‌کنند، چشم‌پوشی و آن‌ها را به شکل غیرمستقیم تصحیح می‌کند. به طور کلی، هدف نهایی این رویکرد، ایجاد توانایی برای برقراری تعاملات اجتماعی در زبان آموزان است.

رویکرد درک بنیاد

در این رویکرد، تأکید اصلی بر درک بنیادی زبان است. این دیدگاه معتقد است که درک بنیادی پیش‌شرط «مهارت‌سجی گفتن، نوشتن و نوشتن است؛ به عبارت دیگر، همان گونه که کودکان زبان مادری را با گوش دادن و به کمک چشم از افراد دور و اطراف خود فرا می‌گیرند، یادگیری زبان یا گوش دادن به مکالمات زبان‌سریج می‌شود و کم‌کم به تولید متهی می‌شوند به همین منظور، در راهنمای درسی این برنامه برای کودکانی که با زبان فارسی آشنایی کم‌تری دارند دوره‌ای به نام «مکتوت» در نظر گرفته شده است. در این رویکرد، زبان آموزان تنها زمانی که «مطمئن باشند از هر کجا حافظه‌ی کاربرد صحیح جنبه‌های مختلف زبان از جمله تلفظ نسبتاً صحیح ساحت‌های دستوری، واژگان مناسب و لند، سریج به تکلم زبلی دوم می‌کنند.

این رویکرد نیز خطاهای گفتاری کودکان را صحتی از فرایند یادگیری فلسفاد می‌کند و تصحیح پایایی موی رویه‌ی آن‌ها توسط «مری را درست نمی‌داند. در طراحی فعالیت‌های یادگیری، مطالب درسی از ساده به پیچیده تنظیم می‌شود در صحن، «موقعیت‌های متفاوت یکی دیگر از اصول این رویکرد است. مری یا کمک انواع گفتگو و «موقعیت‌های معلوت به آموزش زبان می‌پردازند.

راهکارهای عملی در تهیه‌ی فعالیت‌ها و اجرای آن‌ها

بر اساس رویکردهای مورد نظر در برنامه، راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شوند:

۱. فعالیت‌های انجلیی برگرفته از «موقعیت‌های رایج در جامعه باشد؛ برای مثال، یافت زبانی فعالیت‌ها «موقعیت‌هایی از فصل حیایان، پارک، مسجد و... که کودکان پیوسته با آن‌ها در ارتباط‌اند.

۲. موضوعات انتخابی مناسب یا علایی، س، تول شناختی و نیاز کودکان باشند؛ یعنی، موضوعاتی انتخاب شود که بر گرفته از زندگی روزمره‌ی کودکان باشند. موضوعات ناآشنا و ناملموس گفتنی به آموزش کودکان نمی‌کند.

۳. در محتوای تولیدی، از زبلی طبیعی و رایج در تعاملات گویشوران فارسی زبلی استفاده شود. آموزش عناصر زبلی کم‌کاربرد در آموزش زبلی، کارآمد نیست.

۴. بکونید در تهیه‌ی محتوا و انتخاب روش آموزش آن، از حضور تمام کودکان در آموزش استفاده کنید؛ به عبارت دیگر، فرصت‌هایی فراهم گوید که کودکان در فرایند یادگیری مشارکت کنند و بیس آن‌ها تعامل زبانی برقرار شود؛ زیرا زبان هر سجه در تعاملات یاد گرفته می‌شود. در فعالیت‌های لوبیه، در آغاز سال، بیش‌تر از رویکرد درک بنیاد استفاده کنید.

۵. از تعاملات و فعالیت‌های گروهی برای افزایش توانایی صحبت کردن استفاده کنید. بیشتر فراگیری زبان جایی جز تعاملات زبانی نیست؛ بنابراین، مریا باید پیوسته به ایجاد محیطی مناسب برای گفتگو و گوهای کلاسی‌بپردازند.

۶. مطالب جدید را به وسیله‌ی ترمیس و تکرار در یافت‌ها و «موقعیت‌های مختلف در کودکان خود د زبلی کنید.

۷. کودکان را در فرایند یادگیری مشارکت دهید.

۸. خطاهای گفتاری کودکان جزئی از فرایند یادگیری طبیعی‌اند؛ زیرا در روند یادگیری، خطاها نشانی از پیشرفت زبان آموز است؛ پس، نیازی نیست که مریی به تصحیح پایایی خطاهای کودکان هنگام تکلم به زبلی فارسی بپردازند.

۹. انگیزه‌ی زبان آموزان را در زبلی آموزشی تقویت کنید؛ زیرا انگیزه عامل مهمی در هر آموزش است.

منابع

۱. برنامه‌ی درسی زبان اموری کودکان پیش‌دستری در مناطق دو رده، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مکتوب ۱۳۸۵، شورای عالی آموزش و پرورش.
2. *Intercultural Class, 1992, arranged teaching skill. Published by Seril Beach, waLLa.*

